

Opinia

do ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (druk nr 1338)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi ma na celu wprowadzenie przepisów, które regulują sposób i formy udzielania pomocy państwa dla poszkodowanych podmiotów w związku z wystąpieniem powodzi, które znajdą uniwersalne zastosowanie, w przypadku wystąpienia tego typu katastrofy.

Dotychczasowe rozwiązania dotyczące usuwania skutków powodzi były przygotowywane w związku z wystąpieniem konkretnych zdarzeń w poszczególnych latach. Były to działania mało efektywne i w praktyce uniemożliwiały natychmiastowe udzielenie pomocy poszkodowanym, bez konieczności dokonywania odpowiednich zmian w istniejących już przepisach.

Większość instytucji wprowadzanych niniejszą ustawą nie ma charakteru novum w polskim systemie prawnym. Zostały one przeniesione z ustawy z dnia 17 lipca 1997 r. o szczególnych zasadach postępowania administracyjnego i sądowego w związku z usuwaniem skutków powodzi z lipca 1997 r., ustawy z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r. oraz ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r.

Zgodnie z art. 1 ustawy, jej przepisy znajdą zastosowanie w sprawach związanych z usuwaniem skutków powodzi w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne. Ponadto ustawa przewiduje rozwiązanie uprawniające Radę Ministrów do każdorazowego określania w przypadku wystąpienia powodzi o rozmiarach powodujących konieczność zastosowania szczególnych rozwiązań określonych w ustawie, gdy środki zastosowane przez właściwe organy administracji rządowej i organy jednostek

samorządu terytorialnego okażą się niewystarczające, w drodze rozporządzenia, na podstawie danych przekazanych Prezesowi Rady Ministrów przez właściwych wojewodów, wykazu gmin lub miejscowości poszkodowanych w wyniku powodzi, na terenie których znajdą zastosowanie szczególne rozwiązania określone w ustawie. Wydając wymienione rozporządzenie Rada Ministrów określać będzie również rodzaj szczególnych rozwiązań wymienionych w rozdziale 2 ustawy, jakie będą mogły zostać zastosowane na danym terenie przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

W rozumieniu ustawy poszkodowanymi są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które na skutek powodzi doznały szkód majątkowych lub utraciły, chociażby czasowo, możliwość korzystania z posiadanej nieruchomości lub lokalu (art. 2).

W myśl jej art. 3 finansowanie szczególnych rozwiązań określonych ustawą następuje z rezerwy celowej przeznaczonej na przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i usuwanie ich skutków.

W ramach szczególnych rozwiązań, które mogą być stosowane w przypadku powodzi rodzina lub osoba samotnie gospodarująca, w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, poszkodowana w wyniku wystąpienia powodzi, w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może otrzymać jednorazowy zasiłek powodziowy w kwocie do 2 tys. zł (art. 5).

Ponadto na podstawie art. 8 ustawy, faktyczna niemożność świadczenia pracy w związku z powodzią stanowić będzie podstawę usprawiedliwienia nieobecności pracownika w pracy. Za czas takiej nieobecności w pracy, pracownik zachowa prawo do odpowiedniej części minimalnego wynagrodzenia za pracę, przez okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych wynikających z rozkładu czasu pracy pracownika.

Jeżeli będzie to konieczne w związku z usuwaniem skutków powodzi w zakładzie pracy, pracodawca będzie mógł powierzyć pracownikowi wykonywanie pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy.

W przypadku zniszczenia na skutek powodzi dokumentów niezbędnych do ustalenia świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych lub zaopatrzenia emerytalnego, za równorzędne z nimi będą uznawane wszelkie dokumenty oraz zeznania świadków pozwalające na udowodnienie okresów zatrudnienia (ubezpieczenia) oraz czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby, macierzyństwa lub sprawowania opieki, a także wszelkie dokumenty pozwalające na udowodnienie wysokości podstawy ich wymiaru (art. 9).

W art. 10, art. 11 oraz art. 12 ustawy wprowadzono możliwość przeznaczania na cele związane z likwidacją skutków powodzi środków z zakładowych funduszy świadczeń socjalnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Na podstawie art. 13–18 będzie można umarzać pożyczki udzielone poszkodowanym z funduszy państwowych, jeżeli w związku z powodzią nastąpiła utrata możliwości ich spłaty.

W art. 20 i art. 21 ustawy przyznano staroście prawo do dokonywania zwrotu, ze środków Funduszu Pracy i w trybie określonym dla prac interwencyjnych, o których mowa w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, poniesionych przez pracodawcę kosztów na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia skierowanych bezrobotnych zamieszkałych na obszarze gmin lub miejscowości dotkniętych powodzią, a w przypadku zniszczenia zakładu na skutek powodzi odpowiednio kosztów na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnianych pracowników.

Zgodnie z art. 22 świadczenia te będą finansowane ze środków utworzonej na ten cel rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy.

Pracodawcy, który na skutek powodzi przejściowo zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej lub istotnie ograniczył jej prowadzenie, przysługiwać ma pożyczka z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, z przeznaczeniem na wypłatę wynagrodzenia pracownikom nieobecny w pracy lub nie mogącym świadczyć pracy z powodu powodzi oraz usuwającym skutki powodzi w zakładzie pracy. Pożyczka podlegała będzie zwrotowi w terminie do dnia 31 grudnia 2011 r., przy czym pracodawcy będą się mogli ubiegać o jej umorzenie (art. 23).

Mając na względzie konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych poszkodowanych w wyniku powodzi, w art. 25 - 27 zaproponowano mechanizmy ułatwiające im usuwanie szkód w substancji mieszkaniowej. Właściciel lub zarządca budynku lub lokalu mieszkalnego uszkodzonego lub zniszczonego przez powódź będzie mógł w szczególności z kredytu uzyskanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lipca 1999 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych na usuwanie skutków powodzi, dokonać spłaty całości lub części kredytu bankowego lub pożyczki bankowej, zaciągniętych na budowę, odtworzenie lub remont tego budynku lub lokalu.

W art. 29 i 30 przewidziano możliwość skorzystania przez poszkodowanych ze zwolnień podatkowych, opłaty skarbowej oraz innych opłat.

Na podstawie art. 33 świadczenia uzyskane w związku z powodzią nie będą wliczane do dochodu, od wysokości którego odrębne przepisy uzależniają uzyskanie świadczeń o charakterze socjalnym, ulg, dodatków i zwolnień, w tym z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych oraz stypendiów i pomocy materialnej dla uczniów i studentów.

W myśl art. 40 nadzór nad realizacją zadań związanych z pomocą poszkodowanym będzie sprawował wojewoda.

Ponadto w rozdziale trzecim ustawy wprowadzona została regulacja, dzięki której wskazani przedsiębiorcy będą mogli ubiegać się o udzielenie pożyczki na warunkach w nim określonych. W świetle przyjętych rozwiązań pożyczka może być udzielona przedsiębiorcy jednokrotnie do wysokości szkody poniesionej w wyniku powodzi, lecz nie więcej niż w wysokości 50 000 zł (art.43). Pożyczek udzielać będą fundusze pożyczkowe wybrane w drodze konkursu przez ministra właściwego do spraw gospodarki. W myśl art. 52 przez fundusz pożyczkowy rozumie się osobę prawną, która:

- 1) nie działa w celu osiągnięcia zysku lub przeznacza zysk na cele statutowe;
- 2) uchwałą właściwego organu utworzyła fundusz pożyczkowy przeznaczony wyłącznie na udzielanie pożyczek przedsiębiorcom.

Przedmiotowa ustawa wprowadza także zmiany w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej oraz w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 98. posiedzeniu w dniu 18 sierpnia 2011 r. w oparciu o przedłożenie rządowe. Prezes Rady Ministrów składając projekt w Sejmie poinformował, że zawiera on regulacje w zakresie programu pomocowego i wymaga notyfikowania Komisji Europejskiej. Pierwsze czytanie projektu odbyło się na posiedzeniu Sejmu w dniu 26 maja 2011 r. Następnie projekt ustawy skierowany został do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi.

Podczas prac usunięto rozdział 4, który wprowadzał zmiany w obowiązujących przepisach oraz rozdział 5 dotyczący przepisów przejściowych i końcowych. Efekt tych prac został przedstawiony w sprawozdaniu wymienionej komisji zawartym w druku sejmowym nr 4212.

W trakcie drugiego czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 27 lipca 2011 r. zostały zgłoszone poprawki (20). W związku z powyższym projekt został ponownie skierowany do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi w celu ich rozpatrzenia (dodatkowe sprawozdanie druk sejmowy nr 4212-A).

Podczas trzeciego czytania w dniu 18 sierpnia 2011 r. Sejm przyjął projekt ustawy w brzmieniu proponowanym przez Komisję Nadzwyczajną wraz z trzema poprawkami. Przyjęte poprawki powodują, że:

- 1) w przypadku uzyskania pomocy publicznej na podstawie ustawy, beneficjentowi pomocy, który nie zawarł umowy ubezpieczenia, pomniejsza się przyznaną pomoc o 10%;
- 2) przyznana przedsiębiorcy pożyczka może być przeznaczona także na remont lub przystosowanie do prowadzenia działalności gospodarczej innego lokalu lub budynku, w sytuacji, gdy usuwanie szkód w dotychczasowym miejscu jej prowadzenia wiązałoby się ze zwiększonym ryzykiem powtórzonego zniszczenia przez powódź w przyszłości;
- 3) w umowie zawieranej przez ministra właściwego do spraw gospodarki z funduszem pożyczkowym określone będą nie tylko zasady, lecz także termin przekazywania i rozliczania dotacji.

III. Uwagi szczegółowe

Zgodnie z art. 8 ust. 5 pracodawca może powierzyć pracownikowi wykonywanie pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy, jeżeli jest to konieczne w związku z usuwaniem skutków powodzi u tego pracodawcy. Przepis ten należy przeredagować w ten sposób, aby był zgodny z terminologią stosowaną w Kodeksie pracy.

Propozycja poprawki:

- w art. 8 w ust. 5 wyrazy "Pracodawca może powierzyć pracownikowi wykonywanie pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy" zastępuje się wyrazami "Pracodawca może powierzyć pracownikowi wykonywanie innej pracy niż określona w umowie o pracę";